

LA GUERRA DEL FRANCES , A L'ARBOÇ ANY 1808

Grup nº 1 AUTORS DEL TREBALL

Joan Coll Molero

Mª Antonia Soler Ventosa

Josep Arús Feliu

Angela Asenjo Martin

Primer Curs del Campus de la Experiencia del Penedes

16 DE MAIG 2023

L'ARBOÇ

BAIX PENEDES

ORIGENS DE L'ARBOÇ

L'any 911 és quan, se suposa, apareix la primera referència del poble en un document on es parla de la consagració de l'església de Sant Miquel d'Olèrdola i on s'anomena una "església de Sant Julià" pels voltants però. que no és segur que sigui la de l'Arboç.

La data més segura seria en documents a partir del 1060 i posteriors, que indiquen que el repoblament de la vila es produí de forma definitiva a principis del s.XIII i, com a punt de partida definitiu, la concessió del mercat setmanal feta per Pere el Catòlic l'any 1202/1203.

Però aquests orígens van molt més enrere en la història de la nostra vila.

Un dels més certs és el pas de la Via Augusta romana on hi ha anomenat, en el seu curs pel que és la vall del Penedès, un lloc que es diu Stabulo Novo i que podria ser una de les moltes mansions que hi havia en el recorregut d'aquesta via que anava de Roma a Cadis per descans del viatger i on es podien canviar els cavalls per continuar la ruta. Per tant la vila era un punt important dins la Via Augusta abans d'arribar a Tarraco. No hi han vestigis del traçat exacte de la Via, però el nom de Stabulo Novo apareix en mapes de la Via Augusta dibuixats pels romans.

Tàrraco

Via Augusta Arc de Berà

Si anem més enrere encara, pels voltants de la vila s'hi han trobat algunes restes prehistòriques com ganivets, fletxes, llances ... i es podria dir que potser hi havia algun tipus d'assentament Iber ja que hi han força restes arqueològiques iberes no gaire lluny del turó on es troba l'Arboç però del que no hi han evidències materials. Si fos així, es podria dir que l'Arboç és un lloc poblat des de molt antic.

Poblat Iber de Messies Sant Miquel

En quan al nom de la vila hi ha, com s'ha esmentat abans, la possibilitat que el lloc dit Stabulo Novo podria ser un lloc establert en temps dels romans. El nom Arbucio apareix per primera vegada en un document de l'any 1061 en que Ramon, fill de Bernat Otger ven unes vinyes i camps situades "al lloc d'Arbucio, tocant al camí que anava a Guarnal".

Arbucio és la paraula llatina que defineix un arbre o arbust que dona les dites cireres de pastor o cirera d'arboç, per tant, és possible que el turó on es troba el poble fos ple d'arbocers i d'aquí el nom.

Quan la vila pren importància és a partir de les primeries del S. XIII en el moment en que el rei Pere el Catòlic, per fomentar la repoblació del territori, fa la concessió de mercat l'any 1202: *Statuo mercatum in villa mea de Arbucio moviter populanda*, atorgant la protecció reial a tots els que hi vagin, i que és quan la vila es repoblà definitivament. Cal dir que la concessió reial va ser fer el mercat setmanal els dimarts, cosa que encara és així actualment.

Posteriorment, al 1211, el mateix rei concedeix la celebració de fires a la vila ja que considera que l'activitat comercial és un gran bé tant per la població, que pot establir-se i créixer en un lloc concret, com pels reis i senyors de les terres que obtenen beneficis en forma d'impostos. Hi havia fires per Sant Bernabé, St. Llorenç i Santa Llúcia, que era l'última de l'any i la més popular ja que hi assistien pagesos i ramaders de moltes contrades a fer les últimes compres de bestiar. La fira de Santa Llúcia es manté cada desembre des de fa més de 800 anys.

El fet de la repoblació es deu a que les nostres terres estaven situades a la frontera amb els sarraïns i des del Llobregat fins els Gaià es va crear una mena de "terra de ningú" i semi-abandonades ja que, a causa de la guerra, la gent havia marxat cap a zones més segures. La situació es va mantenir durant un llarg període de temps fins que, a meitat del segle X Borrell II va consolidar el domini comtal sobre el Penedès per tant, es pot pensar que l'Arboç va ser un d'aquest llocs afectats per la despoblació i la destrucció de la guerra.

El Penedès, considerat un lloc estratègic, és repoblat al S.XII bàsicament per senyors laics i eclesiàstics en forma de 22 senyorijs (laics i eclesiàstics) i només 6 cartes de poblament reials, per tant, els reis veuen la necessitat de crear viles reials en els límits dels dominis senyorials com a forma d'afermar la presència reial a territoris com el Penedès i alhora repoblar la zona. És el motiu que es creu determinà al rei Pere a repoblar i relançar el lloc de l'Arboç com a vila reial i que neix en els límits del senyoriu de Castellet.

El rei Pere va donar plens poders a Ferrer de Girona que apareix als documents com a *baius domini regis in Castelleto et in Arbucio et populator ex parte regis* (batlle repoblador) i que exercint les seves funcions, dona terres a diversos habitants, atorga cartes de franquícia a l'hora de moure el bestiar pels camins i autoritza als habitants a arreglar els seus plets abans d'arribar als tribunals. Hi ha un document de l'any 1211 en que el rei confirma a Ferrer de Girona les seves funcions com a batlle de forma vitalícia, la gestió de les fires i el seu palau de l'Arboç.

En documents que hi han sobre l'origen de l'Arboç a l'època medieval, que es troben a diversos arxius, es pot seguir el desenvolupament de la nostra vila a través del temps i demostren els fets i personatges que hem esmentat.

Per exemple, hem dit que a partir del 911 ja apareix el nom d'Arbució o Arboç en diferents tipus de documents com, compravenda de terrenys, herències, testaments,

En aquest documents, com un del 1060, es parla d'establiments agraris a banda de la construcció de fortificacions, que es donaven a particulars per fer "repoblacions en terres ermes" com es el cas de l'Arboç que va ser entregat a un particular (Font Rius. Cartas de población).

Al 1061 s'anomena Arbucio en un document de compra venda d'unes vinyes i unes terres situades a la carretera o estrada, com apareix al document que va a Guarnal.

Cap al 1136 apareix en un testament el nom de Sant Julià d'Arbucio ja que un clergue de Barcelona tenia unes terres de les que hereta a l'església unes vinyes "per que servís per il·luminar l'església de Sant Julià", església que va ser construïda el 1136,

Al 1202, Pere I concedeix a la vila de l'Arboç un mercat setmanal que es celebrarà els dimarts, que encara es fa actualment.

També el rei ordena al seu batlle Ferrer de Girona (batlle reial de Castellet i L'Arboç i repoblador de L'Arboç), promoure la vila mitjançant establiments agraris i comercials, i concedint franquícies als vilatans a més de declarar-la inalienable.

També, concedeix a la vila de L'Arboç "fires celebradores durant vuit dies i atorga la seva especial protecció a la gent que hi vagi". Jaume I ho confirma el 1218.

Per altra banda, Pere I feia pagar a la vila un impost en diners i oli cada any que el rei donava al monestir de Santes Creus.

Al 1211 l'alcalde del rei Ferrer de Girona fa donació al seu fill de terres a l'Arboç havent de pagar a Santes Creus un impost en sous i oli.

ESCUT DEL L'ARBOÇ **ORIGEN DEL NOM DEL POBLE**

Els primers escuts dels quals tenim notícia són els que es conserven a la capella gòtica de la dreta de l'església vella, o dels Dolors. Pertanyen al segle XIV. En un veiem representat un arbre que vol ser l'arbocer, o arbust de les cireretes de pastor , ja podria considerar-se el origen del poble.

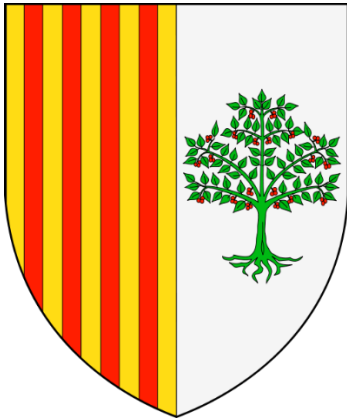

En un altre trobem representada les quatre barres, motiu heràldic dels comptes-reis de la Casa de Barcelona i, pertany de Catalunya. Un tercer el veiem format per les quatre barres al camp superior , i l'arbocer a l'inferior.

The image shows the coat of arms of the Kingdom of Castile. It consists of a shield divided vertically. The left half of the shield features five vertical red stripes on a white background. The right half is blue and contains a white tree with a thick trunk and several branches. Above the shield is a golden crown with five visible points. The entire emblem is set against a light blue background.

ALT PENEDÈS

HISTORIA DEL L'ARBOÇ DES DE 1400 AL 1800

PETITA HISTORIA DEL L'ARBOÇ

A l'època romana es va crear un poble anomenat Stabulo situat al costat de la Via Augusta romana.

L'any 991 hi ha referències que la construcció de l'Església de Sant Julià apareixen documents que consten com a possessió de l'Arboç als Srs de Castellet tenint la condició de Vila Real amb la qual cosa gaudia de concessions i privilegis propis

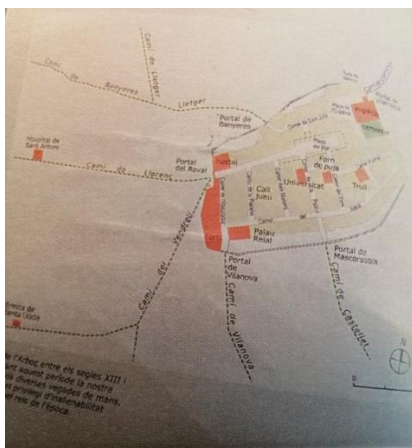
Documents de l'any 1084 nomena el poble com a Arbuci del llatí que vol dir Arboç

El 1076 el castell de la població va ser venut al comte Ramon Berenguer I pel que va quedar en possessió de la casa Condal barcelonina, sent per això més tard incorporat a la Corona d'Aragó. La repoblació es va anar realitzant durant el segle XII.

El 1202 posseïa el privilegi de celebrar un mercat i també el de celebrar fires, com la de Santa Llúcia, que se celebra des de l'any 1230. A més Arbós ja posseïa un notari públic i tenia un barri jueu.

El 1297, el rei Jaume II va donar temporalment la vila a Guerau de Cervelló com pagament d'un deute contret.

Tanmateix, el poble va tornar a mans de la corona el 1315. Durant el segle XV era la segona localitat en importància de tota la comarca. La important despoblació posterior va ser deguda a diverses epidèmies de pesta que van assotar la ciutat.

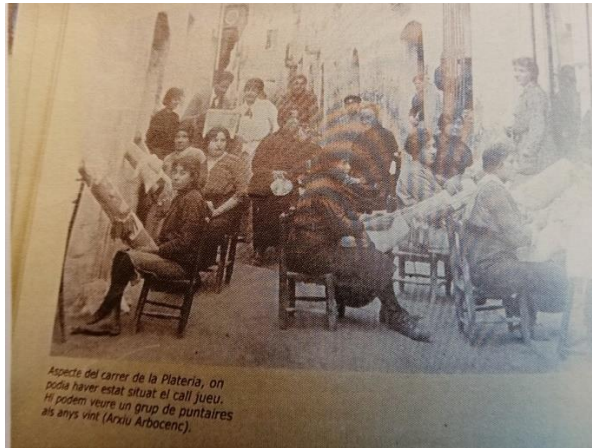

Planell de la Vila al Segle XIII

Durant la guerra contra el rei Joan II de Castella la població es va posicionar en principi a favor de la Generalitat. Però el 1464 les tropes del rei es van fortificar a la ciutat que va patir l'atac dels exèrcits fidels a la Generalitat. Poc després, el rei Joan II va cedir la vila a Joan Berenguer de Masdovelles. La recuperació econòmica i demogràfica de la vila després de la guerra va ser extremadament lenta.

El 15 de maig de 1472 el poble fou entregat a Rodrigo de Rebolledo camarlenc de Joan II sent una altra vegada a patrimoni reial el 30 de Novembre de 1479

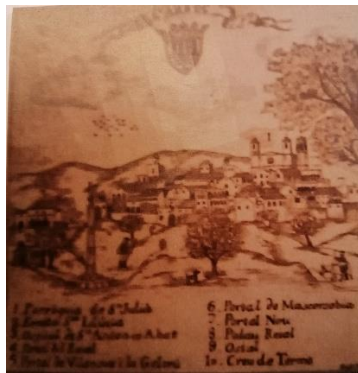
En aquests anys la tradició de les puntes de boixets ja estava arrelada a l'Arboç

Puntaires ubicades al cal Jueu

En aquests anys l'Arboç disposava d'un barri jueu situat en el carrer de la Plateria, que l'any 1492 van ser expulsats pels Reis Catòlics

Després de la pesta negra del 1348, el any 1464 comença la revolta catalana quedant la vila sota les tropes de Pera de Portugal

Planell de la vila L'Arboç segle XIV i XV

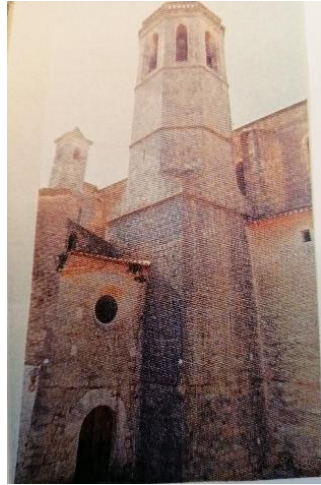
L'evolució de l'Arboç va anar creixent el 1497 era de 57 habitants i el 1717 de 486.

Els conreus tradicionals a la vila era la vinya, la olivera i el sembrat

Els cementiris parroquials estaven situats davant o al costat de migdia de l'Església

Exterior del campanar que es pot veure la base quadrada del segle XII, a sota mateix del campanar hi hagué un cementiri que va ser traslladat al 1570 fins 1889

El 1570 no existia la actual Església de Sant Julia, el cementiri estava situat on avui és la Església, la plaça actual, coneguda com el Sagrat, amb el nom de Mn. Gaieta Vilaplana era el final del carrer Major

Campanar de Església Sant Julia

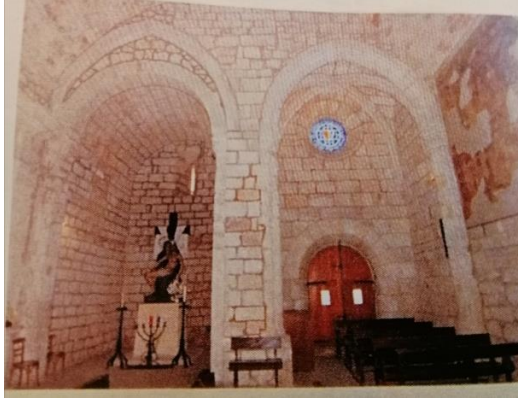
Església parroquial, dedicada a Sant Julià. Arbós apareix citada ja en documents de 991 tot i que l'edifici actual es va construir sobre les restes de l'antic temple. Edificat entre 1631 i 1647, és de nau única amb capelles laterals. La capella dedicada al Santíssim va ser construïda amb posterioritat, el 1770, darrere de l' absis. Conté algunes restes de la primitiva església romànica del segle XII, com la base del campanar o un dels murs de la capella dels Dolors, i les seves pintures franco-gòtiques de l' Arbre de la Vida o Lignum vitae de l' Arboç. de principis de segle XIV pintades amb la tècnica de la pintura

al fresc. La façana principal està decorada amb un gran rosetó situat sobre la portalada, tipus arc de triomf d' estil renaixement.

Façana principal de Església Sant Julia

La església de Sant Julia te una capella Dels Dolors restaurada l'any 1968

Capella dels Dolors

La capella dedicada al Santíssim va ser construïda posteriorment al any 1770 darrera del absis, que te restes de la primitiva església romànica del segle XII.

En un de los murs de la capella dels Dolors existent pintures franc gòtiques del "Arbre de la Vida" pintada con la tècnica de pintura al fresc. La façana principal esta decorada amb un gran rosetó sobre la porta principal al estil renaixentista

Fragments de les pintures francogòtiques

Fragments de les pintures franc gòtiques

Reproducció ideal del Arbre de la Vida

LA GUERRA DEL FRANCES A L'ARBOÇ

ELS PROLEGOMENS

Els primers mesos de juny de 1808 davant de l'ambient insurreccional del Principat, el mariscal Duhesme considera que s'havia de passar a l'acció, i, així, controlar la situació, i de tal manera el dia 2 de juny publica una ordre del dia en què anuncia fortes mesures dissuasives contra els que s'atreveixen a plantar cara a un nou ordre establert.

Duhesme, a fi d'executar el pla General de control de Catalunya, i, si esqueia, de la repressió, fa sortir de Barcelona dues columnes de soldats que havien d'operar en combinació amb les tropes que comandava el general Lefebere i Moncey, i, unir-se a Saragossa i València, respectivament. La primera d'aquestes columnes a les ordres del general Schwartz, pren el camí de Manresa i la segona comandada per Chabran es dirigeix cap a Tarragona. Les ordres aquest últim militar eren apoderar-se de Tarragona i deixar la plaça una guarnició d'un miler d'homes, i, incorporar a la divisió, fins a tot la força, el regiment suís de Wimpffen i de seguir camí cap a València passant per Tortosa

El General Chabran

Chabran sense haver trobat problemes seriosos, arriba a les portes de Tarragona el dia 7 de juny i s'atura en el Mas Rabassa per esperar la resposta de les autoritats Tarragonines, a les quals havia enviat un ajudant de camp per assegurar-se que la població estava en calma. Un cop informat que, efectivament, tot estava en calma, reprèn la marxa i entra a la ciutat on va ser rebut amb cortesia. El general s'allotja a la casa d'en Plàcid de Montoliu, els oficials d'alta graduació i de la plana major ho feren a la resta de cases del carrer Cavallers, els altres oficials a les cases dels nobles i dels eclesiàstic; l'infanteria als convent dels agustins, franciscans i dominicans i al col·legi Tridentí; la cavalleria a l'Estudi literari, Hostal de Sant Agustí i a les cases que disposaven de menjadors grans.

Ja a Tarragona, el general, el mateix dia 7, procura guanyar-se la voluntat dels Tarragonins, i, coneixedor de les inclinacions populars per el que feia a designació de corregidors. Lliure de part del Capità General Ezpeleta el nomenament de corregidor per Smith

El dia 8 el passa reunit amb les autoritats locals, rebent delegacions dels pobles comarcals i negociant amb el coronel i els oficials del regiment suís la seva incorporació al cos de l'Exèrcit francès, la qual cosa pogueren defugir gràcies a la diplomàcia del seu superiors. Al qual cosa el general, Chabran, només podrà treure belles promeses de fidelitat cap al govern del gran duc de Berg

Entre les disposicions que van prendre el general francès, figuren la formació d'una o més companyies de civils armats per patrullar dia i nit per la ciutat per tal de mantenir l'ordre i fer de col·locar pels carrers i places de la ciutat els impresos de l'ordre de la qual s'amenaçava amb fortes penes tots aquells que no acates-sin l'autoritat

Chabran es manté a Tarragona fins el dia 9 de juny, en què el Duhesme, davant del fracàs que el brigadier Schwartz havia tingut el Bruc el dia 6 l'ordena refer el camí i donar endarrere.

Aquesta disposició va ser enviada per via marítima vers la urgència i atesa la poca seguretat dels camins si fora transmesa per via terrestre, el més normal

El general complint les ordres amb promptitud i abandonarà la ciutat, on ell i els seus soldats s'havien comportat amb correcció i convençuts que tot estava solucionat fins al punt de no creure necessari deixar cap guarnició, ja que confiava que els suïssos mantindrien la ciutat tranquil·la i favorable als interessos francesos, la qual cosa fa pensar que ignorava l'actitud dels Tarragonins havien tingut uns dies abans de la seva l'arribada.

La columna marxa de Tarragona al matí del dia 9, i no s'atura fins a arriba a la ciutat de Torredembarra, on fa una parada de varies hores. En previsió de possibles contratemps i per obtenir el que necessitava Chabran fa tancar l'hostal durant tot el temps que dura el descans, l'alcalde i els regidors tots amenaçant-los de mort. En retirar-se allibera els regidors però s'endugué com a hostatge a l'alcalde el qual ja no es tindrà més notícies. El general també s'apropia de la meitat de les cavalleries locals disponible, també sis carros que tenia la població i roba tota l'argenteria dels particulars, també roba totes les coses d'església parroquial, i així continua la tornada cap Barcelona enviant per davant una tropa d'avançada i continuant el grup el gruix del seu Exèrcit més endarrerit.

L'ARBOÇ CREMA

09 DE JUNY 1808

ELS VILATANSEN EN PLENA LLUITA

Fins aquell dia fatídic del dia 9 de juny de 1808 la vila del L'Arboç restava dins d'una relativa tranquil·litat, si bé les tropes franceses passaran i amb anterioritat en direcció a Tarragona , ho feien sense inquietar la població.

Però en aquests moments amb les noves que arribaven de la derrota del francesos al Bruc, va anant alimentant un caliu dels sometents, que vinguessin de tots els llocs disposats a barra el pas de l'imperialisme que tornaven cap a Barcelona. Els ànims dels vilatans estaven també engrescats i tothom es disposava per el possible combat

Aquell matí del dia 9 de juny l'avançada del l'Exèrcit francès i arribar a l'alçada del L'Arboç, fou fustigat per un grup de 70 o 80 sometents procedents majoritàriament del Vendrell, als afores de la vila, el camí de Tarragona (camí de la Gornal-Horta d'en Freixes).Aquesta escaramussa causa diverses baixes a l'Exèrcit francès ,que ,sorpresa, es retiren cap al Vendrell. També pateixen algunes baixes al sometents, la resta de les quals és que es retiren a l' interior de la població.

La situació es manté tensa fins a l'arribada a la tarda del grup el gruix de les tropes franceses comandades comandades pel general Josep Chabran.

L'acció primera del general francès , és enviar un emissari per parlamentar amb el poble a tal efecte que entreguin els sometents allí replegats i que no oferissin resistència a les seves tropes. Però ,en ser rebut el parlamentari amb dispars i sense voler entendre a les seves peticions, el general Chabran ,molt disgustat decideix atacar la població.

Segons la crònica dels fets de l'Antonio Sanz , teixidor de lli de L'Arboç ,el general, ordena avançar la cavalleria comandada pel brigadier Bessiers, amb el suport de l'artilleria que inicien un foc contra la vila.

Els atacs s'inicien per la part del sudets de la població ,a saberel camí de Vendrell, el camí de Vilanova i el camí de Castellet

Segons la informació recollida dels fets per part de mossèn Ferrer els sometents es van col·locar a les cases i terrats de la vila, intentant fer front als francesos, al mateix temps que els vilatans, armats amb trabucs, eines, pals i el que tinguessin a mà, estaven disposats també a la defensa

Destruïda amb l'artilleria la primera resistència de la casa Marrugat, el raval, els defensors foren retrocedint, i els francesos avançant casa per casa del carrer Mayor, on els homes, les dones, els ancians, els jovesfustigaven els atacants amb tot el que tenia a la mà, armes, pedres, fustes, rajoles.....

Compten també les cròniques de mossèn Ferrer, que encegat per les pèrdues pròpies i amb tot l'ànim de venjança, el francesos carreguen sense pietat contra la població que estava lluitant ferotgement contra una força molt superior en nombre i ben armada

Segons els relats d'Antonio Sanz, és difícil d'imaginar el coratge d'aquelles dones que ajudaven a carregar els trabucs i el tiraven per les finestres oli i aigua bullent damunt del maleït francès. És molt difícil entendre l'heroisme i el sacrifici desesperat de la senyora Maria Àngela Plana qui a veure com assassinaven i tiraven a les flames el seu espòs i les seves dues cunyades, prefereix immolar-se ella i els dos fills a la foguera abans de ser salvada per un capità francès, amb el pretext de salvar la seva honra i pel desig que els seus fills no fossin francesos, després d'encomanar els fills al Pare Etern i ella a la misericòrdia del Senyor.

Qui no s'admira de la virtuosa conducta de la senyora María Ferran, que trobant-se a casa amb un fill i una serventa, fou envestida per un actiu oficial francès amb l'ànim de deshonorar-la, i ella va resistir fins a la fi, el francès al no poder complir amb els seus propòsits la va executar-la amb la seva espasa.

Mentrestant L'Arboç estava cremant per tots llocs, seguien molts actes d'heroisme. En Josep Ventosa un fuster de 60 anys que en sentir el tambor francès passa per davant de casa de casa seva tocant a matadego-lla, vara arrencar 6 totxos de la finestra per tirar-los i així matar-los

La resta del dia va ser continuar la lluita els morts, el foc, les violacions de dones i saqueig.

El campanar de l'Església Sant Julià va rebre l'impacte d'una canonada de l'Exèrcit francès, la senyal del qual és visible encara avui dia. El mossèn l'Antonio Torras de 64 anys va ser torturat i mort per un malvat cora-cer oficial de cavalleria, metres els seus soldats roben tots els objectes sagrats i qualsevol altre cosa de va-lor que estigués a l'església, a la qual van prendre foc en el seu interior, cremant tot el que hi havia i envol-tant de un fum negre tot el entorn

Iglesia de Sant Julia i el seu campanar

Mentrestant als carrers de la vila seguia la lluita, els soldats entraven a les cases, mataven a qui es resistia, robaven tot el que volien, ho cremaven tot..... i quan marxaven el dia 10 deixaven un rastre de mort desolació i destrucció de tota la vila.

Segons les notes i cròniques d'Antonio Sanz l'actitud dels sometents no va ser la millor ja que van ser els primers a fugir a la desbandada davant l'atac dels francesos, deixant els vilatans indefensos sota els atacs de les tropes Napoleòniques, que van venir motivades per el fustigament dels sometents a les forces imperials. A més, hi quan els francesos foren fora, tornen també per acabar de robar el que quedaven les cases ja que ningú havia amagat res

Les conseqüències d'aquells dies tristos van ser

39 sometents morts

64 habitants de la vila morts

uns 300 soldats francesos morts entre, el fustigament del matí i les lluites de la resta del dia els seus cossos van ser cremats en una fascina als afores de la vila

Les destrosses estimades van ser

40 cases cremades

80 cases mig que cremades

240 botes de vi destruïdes

L'església saquejada i mig incendiada

Moltes dones deshonrades

Arxius, documentació i registres cremats

Tots els objectes de qualsevol valor van ser robats i sostrets de les cases

Globalment la destrucció causada a la vila es pot calcular en uns 23000 lliures i pel que fa a l'església la reparació de la rectoria i d'altres fa pujar a unes 2000 lliures

Després dels fets molts habitants van marxar de L'Arboç que resta amb infinitat de cases buides, poca població i molta destrucció.

L'edifici on es troba la placa commemorativa dels fets de juny de 1808, és instal·lada sobre un antic emplaçament del Portal de Raval, derruït el mateix any per les destrosses sofertes. En aquest indret, van tenir alguns dels processos més sagnants d'aquells dies, entre vilatans i sometents davant les tropes franceses.

LA RESTA DE LA GUERRA

A la fi del 1808 (24 de desembre) i fins el 13 de febrer del 1809 , es van allotjar a la vila entre sis-cents i vuit-cents soldats a les ordes del General Fontà . L'arribada de les tropes devien provocar que alguns fugissin, però com no tenien on anar i en veure que els soldats s'establien al poble , van tornar.

Tot i que no va ser una "presa sagnant" de la vila , si que va suposar el saqueig , encara que espars en el temps.

L'endemà de la caiguda de Tarragona en poder dels francesos (29 de juny 1811), van passar per L'Arboç les tropes franceses camí de Barcelona. Ja fos perquè eren part de les que no havien estat autoritzades a participar en la rapinya d'aquesta ciutat , pel seu estat d'ànim després de la batalla o bé per una altre causa desconeguda , a la seva arribada a L'Arboç ,durant la tarda nit del dia 30 , van torna a saquejar la vila. Segons la crònica d'Anton Sans, " Tot era espatllar portes i pujar per les finestres i parets per robar a les cases. A la casa que entraven s'enduïen el vi i tot el que volien, hi si avia alguna dona la forçaven.

Dos anys després , un cop acabada la batalla de la Bisbal, el maig del 1813, els francesos que tornaven cap a Vilafranca van arriba a la vila cap les dues de la tarda, i com després de la presa de Tarragona, van saquejar una altre vegada el que hi quedava.

Els mesos següents l'exercit francès va passar per l'Arboç algunes vegades , tan en direcció Tarragona com a Vilafranca, a conseqüència dels atacs de les tropes angloespanyoles a les franceses del General Suchet.

En una d'aquestes tornades cap a Vilafranca, una part de la tropa va fer nit a la vila el dia 26 de juny , i durant la seva estada, en absència de la gent , que havia fugit a corre-cuita a les muntanyes, destrossen tot el trobaren, les poques botes de vi que podia quedar i per descomptat, entraran a l'església i robaran el que trobaran.

L'agost del metes any, les tropes del General Suchet van estar escampades pel Penedès ,i mentre que en altres vila en que la gent va quedar-se a les seves cases nomes van demanar contribucions, que sembla que van lluitar religiosament, a L'Arboç amb el poble buit, van estar-hi quatre setmanes fent el que van voler amb la major impunitat i el menor respecte; si no fos pels morts , en la seva ultima "visita" encara van deixar L'Arboç pitjor que la primera. I si els arbocenc foren els primes a suportar les conseqüències d'una guerra, també els correspon la dubtosa gloria de ser el últims a sofrir-les

L'ARBOÇ DESPRES DE LA GUERRA DEL FRANCES I EL SEU DESARROLLO

Acabada la guerra i situant-nos al 1818 ,la visió que transmet el L'Arboç és de un poble derruït tan sol tenia 153 cases . La seva població es va veurà disminuïda al 50% vol dir aprox 600 animes .

Durant els anys 1815 i 1817 va pati les fortes secades. Tampoc no hi ajudaren la pesta groga i la bubònica a Mallorca . Pro més tard la pesta entra a Catalunya d'on s'expandeix a tot el principat. Catalunya queda aïllada pràcticament de la Península i França. L'Arboç estableix cordons sanitaris per no permetre que entrin persones

La pestes també contribuï a la crisi per falta de braços a la agricultura e impedir el comerç durant alguns temps

En els anys posteriors és va experimentar una recuperació important ,ja el 1825 contava amb 1250 habitants per arriba a 1381 el any 1857

També durant aquest anys va tindre la guerra Carlista ,el 3 de gener de 1836 una columna de voluntaris de Carles V van assetja la vila cremant cases i saquejos

ALGUNES FITES HISTORICS DEL L'ARBOÇ

Aquest anys l'economia es manté en base a la agricultura amb el cultiu de la vinya i cereals

Anys després i en concret el 1850 L'Arboç va tindre el telègraf òptic de la línia telegràfica òptica entre Valencia i Barcelona. El 1862 aquest sistema va se substituït pe l'elèctric que arriba a L'Arboç el 1890

El enllumenat públic va comença amb 50 fanals de petroli el any 1865.Al instal·lar-se una fabrica de gas el 1889 va dona servei per a l'enllumenat públic

L'aigua a L'Arboç va arriba al 1857 mitjans la construcció d'una cisterna quedant en desús el any 1878 al instal·lar-se l'aigua corrent per les cases i fons

El primer ferrocarril de vapor va arriba el 18 de febrer de1867 ,pro els sabotatges van ser freqüents i també durant les Guerres Carlistes cremaren la estació ,pro fins 1957 no va circular el primer tren elèctric de viatgers, que durant la guerra civil també va ser bombardejada la estació

Probablement la Festa Major que poden situar els seus orígens pel 1876 sen l'exponent més complet del folklore local, s'ha celebrat sempre a llaor del patró Sant Julia.

Les noves escoles per nens i nenes foren inaugurades el 1880

La fil·loxera va arriba al 1888 pro els efectes més nocius van ser durant 1892 i 1894 que la destrucció va ser total.

La primera centraleta de telefono fou inaugurada el juny de 1914

ALGUNS PERSONATGES ILUSTRE DEL L'ARBOÇ

Josep Gener Battet al 1831 neix a L'Arboç

El Sr. Josep Gener després dels seus anys a Cuba fent fortuna, torna a L'arboç i comença per la construcció del Palau Gener

Va fundar el 1876 la societat per portada d'aigües que va començar a funcionar el març del 1878 i el 1889 aporta diners per el servei públic d'enllumenat de gas, des de la fabrica de gas que tenia la població fem servei pel us domèstic, de les poques poblacions que disposaven de gas.

Sota el patrocini del Sr. Gener es van realitzar diferents obres de millora del poble com el Parc dels calç Batet, la construcció del presbiteri, l'enllosat de marbre de la Iglesia i la urbanització del Raval, també va participar en l'Exposició Universal de Barcelona amb un gran pavelló presidit per l'escultura de Cristòbal Colom.

Després de la seva mort al 1900 la seva filla ofrenen a la vila la construcció del nou Hospital de Sant Antoni Abat finalitzant la seva construcció al 1911.

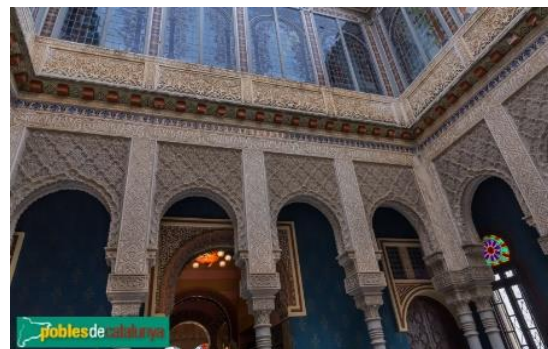
El besnet de Sr. Gener al 1940 sen ell arquitecta va dirigir desinteressadament la restauració de l'església que va se cremada al any 1936

MN Gaieta Vilaplana i Cornet prengué possessió de la parròquia de Sant Julia el desembre de 1987 Impulsà millores a l'edifici de l'Iglesia; el 1902 feu construir la nova rectoria i impulsa una campanya per a la restauració de l'hospital de Sant Antoni Abat.

Massén Gaietà, fill adoptiu de l'Arboç

Joan Roquer i Marí i Candelaria Negravernís (el primer natural de l'Arboç) matrimoni, va ser de lluna de mel a Andalusia. El sud d'Espanya els va marcar tant que anys després (a principis del s. XX), van decidir retre homenatge als monuments que més els van impressionar en aquell viatge: el Saló d'Ambaixadors de l'Alcázar de Sevilla, el Pati dels Lleons de l'Alhambra de Granada, i la Giralda. Les obres d'aquesta mansió tan original van acabar el 1908.

Aureli Maria Escarré i Jané neix l'Arboç, 15 d'abril de 1908

Va néixer a la casa pairal dels Escarré, al Carrer Major, 61 de l'Arboç. Ingressà com a monjo a l'abadia de Montserrat el 1923 i fou ordenat sacerdot el 1933. Després de la revolta militar de 19 de juliol de 1936, a causa de la persecució religiosa dels elements incontrolats de CNT i FAI, aconseguí passar a Itàlia, gràcies a la protecció de la Generalitat de Catalunya.

El 1938 marxà a Saragossa i el gener de 1939 retornà al monestir de Montserrat i aconseguí que el confirmessin com a prior abans de l'arribada de les autoritats franquistes. El 1941 fou nomenat abat coadjutor de l'abat Marcet, i va decidir renovar la comunitat enviant monjos a fer estudis a l'estranger i donant suport decidit a les recerques en els camps de la litúrgia, de la Bíblia i de la cultura en general. Alhora, fou iniciativa seva la cerimònia de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat de 1947, promoguda per la Comissió Abat Oliba,[2] considerat un dels primers actes de reafirmació nacional i de reconciliació de la postguerra.

Formà part de l'Acadèmia de Llengua Catalana.[5] Va fer possible l'existència de publicacions com Germinàbit, Serra d'Or, Qüestions de Vida Cristiana i Estudia Monàstica, i acollí tota mena d'iniciatives, sense discriminacions

Escarré demanava que el poble pogués triar el seu govern, garantir la llibertat de premsa, la fi del clima de guerra civil, i defensar la llengua catalana, no com «un deure, sinó ben bé una necessitat; quan es perd la llengua, la religió també tendeix a perdre's». Pocs dies després d'aquestes manifestacions va ser clausurada Òmnium Cultural i assaltat el Casal de Montserrat a Barcelona.

El 1965 el govern franquista el va obligar a abandonar Catalunya i passà a residir al monestir de Viboldone (Llombardia), amb Aureli Argemí i Roca, qui va ser el seu secretari entre 1965 i 1968.

El 1966 el govern espanyol el va obligar a renunciar al títol d'abat de Montserrat. Malalt de mort, l'abat Cassià Just el portà a Barcelona i fou enterrat a Montserrat.

LA POSTGUERRA E INICI D'INDUSTRIALITZACIO

Els primes anys després de la guerra fórem molts difícil per a tothom ,ja que faltava gairebé de tot i a més el 1939 va declarar-se la Segona Guerra Mundial. Durant aquest anys el poble va sabé normalitza la convivència i tothom va anar integrar-se en les diferents activitats del poble com el local Social de L'Arbocenc, restauració de l'algèsia, la Festa Major, l'Elenc Artístic , el cinema ,etc,etc L'Arboç ha estat sempre una vila agrícola, que ha alternat els conreus , la vinya i els sembrats El 1919 es va constituir el Sindicat Vinícola Comarcal del L'Arboç sen una de les més important de la comarca. Avui es del Cevipe Grup Cooperatiu que formant 16 cooperatives amb 3500 socis productors ,7000 hectàrees de conreu de vinya, 55 milions de quilos de raïm anuals ,donant 450000 hectolitres de vi

L'ARBOÇ

Com inici de la industrialització podem dir que va ser de un súbdit alemany H. Guillem Lumb que va instal·lar el any 1954 la seva industria de filtres , bombes i aixetes ens els anys següents la empresa va tindre una gran expansió amb una ampliació fabricant caldereria de ferro, coure per les cerveseries, barrils per la cervesa i també dipòsits de polièster. Aquest important complexa industrial ,englobava diferents filials com Tallers i Fundacions Arbós, Caldereria Arbocenc, Brasag , SA i Poster Plastic. Malauradament aquest grup va tancar el 1984 forçat per la crisi i problemes laborals.

De la industria tèxtil a L'Arboç podem destacar el any 1960 la fabrica de puntes a teler mecànic de Vilarol S.A. Posteriorment al 1964 va obri la gran factoria de filats Oller i Planells S.A .Avui cap d'aquestes empreses esta activa.

L'Arboç disposa de un Museu de Puntes de Coixí des de 1882 i a la entrada del poble esta presidit pel monument a la Puntaire, com també del primer Museu del Tauró

També cal anomenar la indústria de moldre minerals com Salvador Torras , Joan Albornal que després van modernitzar-se a Clariana Cal

El 1970 L'Arboç va rebre una nova empenta industrial amb la instal·lació de Cristaleria Española per la fabricació de vidre pla i vidre per el ram del automòbil.

El 1995 varen començar les obres per la creació del Polígon Industrial del Foix després d'uns anys del seu plantejament i dificultats administratives. En l'actualitat estan instal·lades diferents indústries de molts camps tecnològics com UTILAR IBERIA S.A., SISTEMAS DE TUBOS S.L., MANUFACTURAS TERMOPLASTICAS NEMO S.A., WERPLAST AUTOMOTIVE S.A., etc.

En el ram de l'alimentació podem destacar la empresa Embotits Bundó que actualment subministra a un gran mercat de l'alimentació

El fort increment de població dels 1464 habitants el 1945 a 4203 el any 1978 va obliga aquests anys a crea més placés escolars ,com el Col·legi Nacional Mixt Sant Julia.

Un altre centre d'ensenyament fou creat per l'Associació Escola de Família Agrària Camp Joliu per la formació de joves pagesos. Avui dedicat a la formació escolar en general.

Camp Joliu

Després de llargues gestions ,van concedir a l'Arboç una extensió de Institut de Batxillerat Baix Penedès, impartint el primer curs el 1987-1988 ,amb una assistència de 46 alumnes. El nou Institut va ser inaugurat en el curs 1997-1998

El Monument a la Puntaire

La Festa Major és una de les més típica de Catalunya i és declarada Festa Patrimonial d'Interès Nacional .Destaquem també el Ball de Diables i de Bastons

BIBLIOGRAFIA

Cruanyes i Oliver , Esteve 100 Fites històrica de la Vila de L´Arboç,
Simón Abellán, Pere L´Arboç (1807-1836) segons l´Anton Sans

Wikipedia

Anton Sans

Mossen Ferrer

P. Cabanes

P. Byron

Arxius

El Llibre Vermell de l'Arboç CONDE Y DELGADO DE MOLINA, Rafael

CANELLAS ANOZ, Beatriz,

Ed Diputació de Tarragona, 1991

Documents :

Arxiu Corona d'Aragó